

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by ji, doplně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Pokud jde o posouzení věci po stránce právní, odporuje dovolatelka názoru soudů předchozích, že smírem o výživném manželky, dojednaným podle notářského spisu ze dne 27. dubna 1916 úplně zanikla povinnost žalovaného, aby své od něho rozvedené manželce poskytoval dle § 91 obč. zák. slušnou podle svého majetku výživu, a že vzhledem k svědectví právních zástupců, kteří onen smír dojednali, každé zvýšení oněch 120 K měsíčně, kterými žalovaný chtěl k výživě manželčině přispívati, podle vůle stran mělo býti vyloučeno, ač toho výslovně do smíru nepojali, nepomenuvše ovšem výslovně stanoviti přípustnost snížení i tohoto peníze. Avšak povinnost manželova, poskytovati manželce nutnou výživu, nekotví toliko v právu soukromém, nýbrž jest povahy veřejnoprávní, a jest tedy vyloučeno, by muž, odvolávaje se na nějaký manželkou ohledně výživného snad neobezřetně dojednaný smír této, pak odpíral i nutnou výživu a tuto svou povinnost, manželku živiti, snažil se přesunouti na veřejnou dobročinnost nebo na domovskou obec. Takové smlouvy o výživném jsou změnitelny, když úplná změna poměrů, které se strany ani nadíti nemohly, nutně toho vyžaduje. Názoru tomu nasvědčuje též naše zákonodárství a to § 19 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. o rozluce manželství, jenž stanoví, že ujednání stran a rozhodnutí soudu podle §§ 106 a 108 obč. zák. zůstávají i po vyslovené rozluce manželství v platnosti, pokud se strany nedohodnou jinak, že však z důležitých důvodů může kterýkoliv z rozloučených manželů žádati za nové spořádání majetkových poměrů pořadem práva. Tím jest vyslovena zásada všeobecná, již lze užítí i v případech, ve kterých jde o uspořádání výživného mezi rozvedenými manželi. Že 120 K měsíčně v roce 1916 daleko nestačilo k výživě člověka, jest při drahotě všech životních potřeb, která již tehdy byla všeobecnou, notorické a poměry ty dosud se jen znenáhla zlepšují. Scházejí-li žalobkyni, jak tvrdí, prostředky aspoň k nutné výživě a není-li pro nemoc aneb pro jiné překážky s to vlastní prací nedostatku tomu odpomoci, pak vzchází přes všechna opačná dojednání obou stran muži povinnost, by ženě aspoň nutnou výživu poskytoval a to tak dlouho, až dosavadní nevšední drahota pomine a životní poměry rozvedené manželky selepší.

Čís. 557.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Cizozemci mohou se pro spor o rozluce manželství podrobiti soudu tuzemskému.

(Rozh. ze dne 22. června 1920, Rv II 89/20.)

Manželé jsou příslšni do Vídně, poslední společné bydliště bylo ve Vídni, manželka bydlela pak v Kyjově na Moravě. Žalobu o rozluce man-

želství vznesla manželka u krajského soudu v Uherském Hradišti, žalovaný manžel příslušnosti tohoto soudu neodporoval. Námitka místní nepřislušnosti dovolaného soudu, již vznesl obhájce svazku manželského, byla soudy v šech tří stolic zamítnuta, nejvyšším soudem z těchto — v rozsudku o dovolání uvedených

d ů v o d ů:

Námitka místní nepřislušnosti, kterou obhájce svazku manželského v řízení před soudem první stolice vznesl, a ve svém odvolání obhajoval, byla souhlasnými rozhodnutími obou nižších stolic zamítnuta, a bylo by proto lze usnesení odvolacího soudu po této stránce odporovati vedle § 528 c. ř. s. jen tehdy, kdyby šlo o zmatečnost čísla 3 § 477 c. ř. s., kterou obhájce svazku manželského proti rozsudku první stolice v první řadě jako dovolací důvod čís. 1 § 503 c. ř. s. uplatňuje. Poněvadž ku zmatečnosti rozsudku odvolacího v mezích, v nichž mu bylo odpíráno dovoláním (§ 504 odstavec první c. ř. s.), dlužno ve smyslu § 477, 462 a 513 c. ř. s. přihlížeti z moci úřední, netřeba při této příležitosti řešiti otázku, zdali obhájce svazku manželského jest vůbec oprávněn vznésti námitku místní nepřislušnosti, čili nic. Dovolatel vychází ve svém dovolání z názoru, že ve sporech manželských není místa pro prorogaci dle § 104 j. n., jelikož jednak v řízení ve sporech těchto platí zásada officiosnosti, a jednak jest příslušnost ve věcech manželských výlučnou. Pokud se týče oné námitky třeba vzhledem k předpisu § 13 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., dle něhož ve sporech o rozluky manželství jest postupovati podle předpisů platných pro vyšetřování a posuzování neplatnosti manželství — rozlišovati mezi spory, v nichž jde o překážku manželství z důvodu veřejnoprávního, kterou je vyšetřiti z povinnosti úřední (§ 28 cit. zákona), a mezi spory, ve kterých se jedná o soukromoprávní překážky. Pouze v oněch sporech jest řízení ovládáno valnou měrou zásadou oficiálnosti, kdežto ve sporech poslednějších, právě tak jako ve sporech o rozluky manželství, disposiční právo s předmětem sporu náleží manželům, neboť spor zahajuje se pouze žalobou některým z manželů podanou a pomíjí právo žalobní odpuštěním (§ 14 cit. zák.). Z toho vyplývá, že zásady officiosnosti ve sporech o rozluky manželství nelze užití, a nelze ji proto pokládati za důvod prorogaci dle § 104 j. n. v těchto sporech vylučující. Ohledně druhé námitky třeba ještě vzíti zřetel k tomu, že oba manželé, sporné strany tvořící jsou příslušni do Vídně, tedy cizozemci a že jejich poslední společné bydliště byla Vídeň. Žalobkyně, která sama již delší řadu let bydlí v Kyjově, nemůže proto místní příslušnost jí dovolaného soudu odůvodniti ani poukazem na § 76 j. n. ani ustanovením § 100 j. n. a zbývá tudíž uvážiti, zdali vzdor tomu prorogace ve smyslu § 104 j. n. jest možna. Předpis § 104 j. n., jenž nerozeznává mezi tuzemskými a cizozemskými soudy, právě tak jako § 76 j. n. nečiní rozdílu mezi tuzemci a cizozemci, není zde na závadu, jelikož se nejedná o neplatnost manželství pro překážku veřejnoprávní. Pravomoc soudů ve věcech manželských aspoň pokud jde o spory podrobené disposici manželů samých není — jak mylně dovolatel za to má — výlučnou v tom smyslu, že by dohodou stran nemohl se jiný věcně příslušný soud státi místně příslušným, neboť jak z vysvětlivek ku vládní předloze o jurisdikční normě vyplývá,

dohodou stran mohou ustanovení o místní příslušnosti býti změněna. Z toho plyne, že rozsudek v odpor vzatý netrpí zmatkem, a jest proto, že námitka místní nepříslušnosti byla oběma nižšími soudy zamítnuta, další opravný prostředek dle § 528 c. ř. s. nepřipustným.

Čís. 558.

O tom, zda vůbec zříditi se má správce společné věci, lze při rozporu spoluvlastníků rozhodnouti jen pořadem práva.

(Rozh. ze dne 23. června 1920, R I 382/20.)

Soud první stolice vyhověl v nesporném řízení návrhu jednoho ze spoluvlastníků, by ustanoven byl správce společné věci, ač druhý spoluvlastník se tomu vzdíral. Rekursní soud odkázal návrh na pořad práva. **Důvody:** Dle § 836 obč. zákona rozhoduje v případě, kde má býti ustanoven společný správce, o výběru většina hlasů, nebo, nelze-li ji sehnati, soudce. Má-li se výběr státi soudcem, musí býti především jisto, že správce má býti jmenován. Nutno tudíž, aby majitelé společné věci se na tom shodli, že má býti správce jmenován, aneb musí to býti rozhodnuto pořadem práva. Soudu přísluší v řízení nesporném toliko výběr správce, nikoliv však rozhodnutí o tom, zda správce má býti vůbec jmenován.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dle § 836 obč. zák. náleží soudci případ, tam vytčený, aby jmenoval správce věci několika účastníkům společné, má-li takový správce býti zřízen. Otázka, má-li býti zřízen, musí tudíž napřed býti rozhodnuta, a to se nemůže státi, jak správně rekursní soud míní, v řízení nesporném. Plyne již z pojmu vlastnictví jakožto práva věci libovolně nakládati a každého jiného z toho vyloučiti (§ 354, 362 obč. zák.), že vlastník právě jako vlastník nemůže býti nucen dáti věc svou spravovati plnomocníkem, a to platí také o spoluvlastnících, neboť jsou podle zákona i oni oprávněni, spravovati věc svou sami, ovšem společně (§ 833 obč. zák.). Povinnost zříditi správce předpokládá dle toho zvláštní důvod zákona, jako zákon, smlouvu, poslední pořizování a pod.; zdali však tu skutková povaha takového zavazovacího důvodu jest či není, může, když účastník povinnosti té neuznává a zřízení správce se brání, rozhodnuto býti jen pořadem práva. A jen o to v daném případě jde, může-li návrhovateli odpůrci zřízení správce vnutiti, jak se o to návrhem svým pokouší. Zda odpůrce jako spoluvlastník právem či neprávem správy se ujal a jak ji vede, zda dobře či špatně, je tu lhostejno, ty otázky sem nenáleží.

Čís. 559.

Zákon o požadovacím právu drobných pachtýřů (ze dne 27. května 1919, čís. 318 sb. z. a n.).

Požadovací právo přísluší pachtýři, třebaž byl v celoročním služebním poměru vůči propachtovateli a třebaž mu pozemek byl propachtován jako součástka mzdy nebo služného, jen když propachtování nestalo se pouze a jedině v důsledku celoročního služebního poměru.